

Başarı tekrar eden talepte gizli

Solucan gübresi son dönemde gübre sektörünün en popüler çeşitlerinden biri. Üretici nezdinde o kadar talep görüyor ki, henüz üretim bu talebi karşılamaya yetmiyor. Ancak her şey dört dörtlük gidiyor sayılmaz. Merdiven altı üretim solucan gübresi üreticilerinin bir süredir başını ağrıttıyor. Ekosolfarm'ın Kurucu Genel Müdürü Burçin Karababa, solucan gübresine dair merak edilenleri ve sektörün güncel durumunu tarlasera'ya değerlendiriyor.

İPEK NEŞE ARSLAN

Son yıllarda gübre sektöründe adı daha sık duyulmaya başlayan bir tür var: Solucan gübresi. Tarım sektörüne yatırım yapmayı düşünen pek çok girişimci aklından önce solucan gübresini geçiriyor, araştırıyor ve koşulları analiz edip yatırım yapıp yapmama kararı veriyor. Onu bu kadar ön plana çıkaran iki önemli özelliği var. Biri organik üretim için kullanılabilir olması, diğeri de çevreyi korumaya katkı sağlaması. Ancak bu kadar ünlü olması bazı olumsuz durumları da beraberinde getirmiş. Tıpkı tohum ya da gıdada olduğu gibi solucan gübresinde de merdiven altı üretimler baş göstermeye başlamış. Bu durum sektör için negatif bir görüntü yaratırsa da kaliteli solucan gübresi ilk kullanımda kendini belli ediyor. Türkiye'nin en büyük solucan gübresi firmalarından olan Ekosolfarm'ın Kurucu Genel Müdürü Burçin Karababa, ülkedeki solucan

gübresi sektörünü **tarlasera** okurları için değerlendiriyor. Solucan gübresi işinin görüldüğü kadar kolay ve çabuk kazanç getirecek bir iş olmadığına dikkat çeken Karababa, kaliteli solucan gübresi üretimi için nelere dikkat edilmesi gerektiğini anlatırken hem bu alana yatırım yapmak isteyen girişimcilere örnek teşkil ediyor hem de sektör temsilcisi olarak talep ve beklentilerini sıralıyor.

Ekosolfarm olarak Türkiye'nin ilk ve en büyük solucan gübresi tesisini kurdunuz. Sizi bu alanda bir girişime yönelten ne oldu? Ekosolfarm'ın kuruluş hikayesinden bahsedebilir misiniz?

2000 yılında kızım Derinsu'yu dünyaya getirmem ile tüm hayatım değişti diyebilirim. Kızımın katı gıdalarla beslenme dönemine geçişinde sebze ve meyvelerde bulunan zirai ilaç ve kimyasal gübre

BURÇİN KARABABA

1968 yılında Ankara'da doğan Burçin Karababa; ilkokul, orta okul ve lise öğrenimini yine Ankara'da tamamladı. Üniversiteyi İstanbul Üniversitesi Jeofizik Mühendisliği bölümünden mezun olarak tamamlayan Karababa, sonrasında aynı üniversitenin İşletme Fakültesi'nde yüksek lisans eğitimi aldı. Uzun yıllar finans sektöründe çalışan Karababa, önce para piyasalarında, ardından da özel şirketlerin finans departmanlarında üst düzey yönetici olarak çalıştı. 2005 yılından beri de kuruculuğunu yaptığı Ekosol Tarım ve Hayvancılık A.Ş.'de Genel Müdür olarak görev yapıyor.

gibi kalıntılara karşı toleransının düşük olduğu tespit edildi. Dolayısıyla çok dikkatli beslenmesi gerekiyordu. Organik olarak beslemem gerektiği söylendiğinde organik tarımın ne olduğuna dair en ufak bir fikrim bile yoktu doğrusu. O tarihlerde marketlerde organik ürün reyonları, organik pazarlar neredeyse yoktu. Ankara'daki evimde küçük bir balkon ve geniş bir terasım vardı. Bu kadar dar bir alanda kızımı besleyebilecek sebze yetiştirebilir miydim? Bu konuda internette araştırma yapmaya başladım. Benim yetiştirdiğim şey organik mi olacaktı? Organik tohum neydi? Niçin kimyasal kullanılıyordu? Derken tarımın içinde buldum kendimi. Bu dönemde yaptığım araştırmalar esnasında solucan gübresi ile tanıştım. Türkiye'de o tarihlerde ne solucan gübresinden ne de solucandan elde edilen bir gübrenin varlığından birkaç akademis-

yen dışında kimsenin haberi dahi yoktu. Evimden çıkan organik atıkları solucanlara yedirerek, dışkıları organik gübreye çevirdim ve kızıma yetecek kadar sebze yetiştirdim. Böylece kızım sağlığına kavuştu.

Firmanızın ve üretim tesisinizin özelliklerini kısaca anlatır mısınız? Kaç bin solucanla, yılda ne kadar miktarda solucan gübresi üretiyor, bu solucanların bakımını nasıl yapıyorsunuz?

Solucanlar yılda ortalama 4 katına çıkarlar. Benim de zaman içerisinde hem solucanlarımın sayısı hem de dışkıladıkları gübre miktarı arttı. Bu gübreleri eşe dosta vermeye başladım ve kısa bir süre sonra bu gübreye talep oluştu. Bu talep üzerine dünyada birçok ülkeyi ve solucan gübresi üretim tesisini gezdim ve en kaliteli, en kabul edilebilir ve OMRI

sertifikalı tesisleri kendime örnek aldım. 2009 yılında markalaşarak solucan gübresi (worm casting) işletmesi kurdum. İlk olarak İstanbul'da 7 bin 500 metrekarelik bir arazide 2 bin 500 metrekarelik kapalı alanda çalışmaya devam ederken, 2014 yılında Manisa'nın Saruhanlı ilçesine taşınarak 21 dekar arazi üzerinde 4 bin 500 metrekarelik bir alanda üretim yapmaya başladık. Şimdi kapalı alanımız 5 bin metrekareye çıktı ve büyümeye devam ediyoruz. İşletmemizde milyarlar mertebesinde solucanımız var ve 1400 ton kadar gerçek, yüzde 100 solucan gübresi üretiyoruz. Üstüne basarak söylüyorum çünkü maalesef her solucan gübresi diye satılan gübre, solucan gübresi değil. Ekosol'un ürettiği solucan gübresi worm casting, yani ABD standartlarında ve disiplininde üretilen bir gübre. Ancak maalesef Türkiye'de vermikompost, →

Son yıllarda solucan gübresi üretimi ve kullanımında bir artış söz konusu. Siz bu artışı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bir yandan çok sevindirici, bir yandan ise çok üzücü. Çünkü bu iş bir şehir efsanesi gibi lanse ediliyor ve neredeyse saadet zincirine dönüştü. Elinde avucunda ne varsa satıp bu işe girenler, işinden ayrılanlar, kısa zamanda bu alandan gelir elde edeceğini düşünenler çoğunlukta. Bu kişiler de belli bir süre sonra solucan gübresi üretiminin söylendiği kadar kolay olmadığını görünce elindeki solucanları satmaya başlıyor veya yatırdıkları paraları çıkartabilmek için içerisine ahır gübresi karıştırarak solucan gübresi diye satıyorlar. Bu da yıllarca bu işe emek vermiş, vergisini ödeyen, istihdam yaratan bizlere ve markalarımıza zarar veriyor. Bu disiplin ve yatırım gerektiren bir iş. Doğru yapılmalı ve sabredilmeli. Devlet bu gibi işletmeleri denetlemiyor. Kalitesiz ürünler piyasada satışta. Bizi kollayıp gözetmiyor. Sonra üretimi, Ar-Ge'yi destekliyoruz deniyor. Bir daha dünyaya gelsem Türkiye'de üretici olmam.

→ yani solucan gübresinin de içerisinde belli oranlarda bulunan kompost gübre üretilip satılıyor. Üretim şekli kaliteyi belirleyen önemli bir kriter. Solucanlar nazik hayvanlar değil; doğru mama, doğru ortam ve doğru nem sağlandığında bakımları zor değil.

Dünyada üreticilerin solucan gübresine bakışı nasıl? En çok hangi ülkelerde talep görüyor ve kullanılıyor?

Dünyada 90 yıl önce üretimine başlanmış değerli bir gübreden bahsediyoruz. Organik tarım, İyi Tarım veya yorulmuş topraklarda konvansiyonel tarım yapan tüm üreticiler gelişmiş tarım ülkelerinde solucan gübresini kullanmaya gayret ediyor. Gayret ediyorlar diyorum çünkü doğru disiplinlerle üretildiğinde üretmesi uzun bir süreç alıyor. Avrupa'da da, ABD'de de worm casting talebi karşılanamaz durumda.

Ürettiğiniz solucan gübrecilerini hangi kanallarda pazarlıyorsunuz? İç pazar ile ihracatın payları ve miktarları nasıl dağılım gösteriyor?

Ürünlerimizi yoğunlukla kurumsal müşterilere veriyoruz. Çünkü daha bilinçli bir üretim gerçekleştiriyor ve solucan gübresini tanıyorlar. Bayilerle satış yapamıyoruz çünkü bayilerin kimyasal gübre ve ilaçlardan elde ettikleri kâr marjı ile solucan gübresinden kazandıkları kâr marjı arasında çok fark var. Dolayısıyla kimyasal gübrecileri satmayı tercih ediyorlar. İnternet kanalı ile de yoğun satışlarımız var. Satış ekibimiz de direkt üretici teması ile birebir satış gerçekleştiriyor. Şu an üretilen gübrecilerin yüzde 100'ü iç pazara gidiyor. Hatta talebe yetmiyor.

Türkiye'de solucan gübresinin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Gelecek yıllarda bu alanda ne gibi gelişmeler/değişimler yaşanacak?

Doğrusu çok iyi görmüyorum. Kalitesiz üretim arttıkça ve Bakanlık merdiven altı üreticileri denetlemedikçe kaliteden ödün verilecek ve zaman içerisinde kaliteli üründen daha çok kalitesiz ürün piyasada olacak. Üreticiler de en sonunda "Bu gübre hiçbir işe yaramıyor" diyecek. Doğru ve kaliteli ürün üretmek çok önemli. Umarım tüm girişimciler girecekleri sektörün sağlığı için bu gözle bakar. Çünkü bu

Üretim şekli kaliteyi belirleyen önemli bir kriter. Solucanlar nazik hayvanlar değil; doğru mama, doğru ortam ve doğru nem sağlandığında bakımları zor değil.

toprakların doğru üretilmiş solucan gübresine ihtiyacı var.

Solucan gübresi tarımsal üretimde ne gibi farklar sağlıyor? Ürün verimi ve kalitesi üzerindeki etkileri neler?

Solucanlar; renkli, setalı, ince kütikül bir dış dokuya sahip yumuşak vücutlu, dişleri ve iskeleti olmayan hayvanlar. Ağızdan anüse uzanan uzun bir sindirim kanalına sahipler. Bu boşlukta; çok değerli olan, bitkiye birçok katkıda bulunan ve içinde doğal büyüme hormonu ile anti bakteriyel özelliğe sahip sölom sıvısı bulunuyor. Ayrıca bu hayvanların bağırsaklarında birçok faydalı bakteri ve mikroorganizma da var. Solucanların dişleri olmadığı için yediklerini bağırsaklarındaki enzim ve bakteriler sayesinde sindiriyorlar. Bu enzimler de bitki gelişiminde önemli rol oynuyor. Ayrıca solucanların bağırsağında 24 adet amino asit tespit edildi. Bunlar da meyve oluşumu, tozlaşma ve meyve kalitesinde önemli rol oynuyor. Azoto bakteriler, havadaki serbest azotu fikse ederek doğal nitrat ve ardından nitrit formuna dönüştürüyor. Bu sayede bomba yapılamayacak bir nitrat kaynağı oluşuyor. Fosfat bakterileri fosfat kayaçlarını biyolojik yolla parçalayarak bitkiye sunuyor. Mikorizal mantarlar ise bitkinin kök gelişimine fayda sağlıyor ve beslenme kanallarını genişleterek bitki metabolizmasını hızlandırıyor. Solucan gübresinin faydalarını anlatmakla bitirmem mümkün değil. Azot, fosfor, potasyum, faydalı mikroorganizmalar, faydalı bakteriler, sölom sıvısı, amino asitler ve enzimler derken bir üretici birden fazla gübre almak yerine tek bir gübreyle birçok ihtiyacını giderebiliyor. Solucan gübresini kullanan üretici, bitkilerine güçlü bir kök gelişimi, erkencilik, kalite, aroma, yüksek verim, hastalıklara karşı direnç ve uzun raf ömrü sağlıyor. Bu neticeleri gören üreticiler de solucan gübresini tercih ediyor. Zaten bence bir ürünün başarısı, tekrar talep ediliyor olmasında gizli. ■

